

Dejiny obce Šintava

Historický význam lokality

Šintava patrí medzi najstaršie známe lokality na Slovensku spomínané v stredovekých kronikách a listinách. Za svoj význam vďačí svojej polohe umožňujúcej prechod cez rieku Váh. Váh bol v minulosti veľmi vodnatou riekou, ktorá vo svojom dolnom toku často meandrovala, čo sťažovalo prechod cez ňu. Je preto zrejmé, že miesto umožňujúce prebrodenie rieky pútalo pozornosť z hľadiska obchodného i vojenského. Svedčí o tom sídlisko z doby železnej, ako aj veľkomoravské hradisko, chrániace prechod cez Váh, základ neskoršieho stredovekého vodného hradu.

Dôležitá je aj skutočnosť, že v šintavskom brode sa pretínali dve veľmi významné stredoveké cesty, a to takzvaná Česká cesta vedúca z Ostrihomu cez Trnavu do Čiech a druhá cesta vedúca z Bratislavy do Nitry. Spomenuté cesty križujúce sa v Šintave spájali také významné mestá ako Ostrihom - hlavné mesto kráľovstva, Trnavu - významné obchodné a kultúrne centrum, Bratislavu - pohraničnú pevnosť nad Dunajským brodom a Nitru - dôležité centrum Veľkej Moravy.

Šintava začiatkom 10. storočia

Začiatkom 10. storočia Šintava predstavovala jeden z cieľov staromaďarských útočníkov. Znamená to, že Šintavský hrad, resp. hradisko existovalo už pred príchodom Maďarov.

Zmienka o tom sa zachovala v Anonymovej kronike (bezmenný kronikár uhorského kráľa Bela III. z 13. storočia), kde sa v súvislosti s bojmí starých Maďarov pri Nitre píše o obsadzovaní strategicky dôležitých bodov, akým bol aj šintavský brod.

Anonymus napísal: " ... po dobytí Nitry vojvoda Arpád dobyl Šintavu (Stumtey), Hlohovec, Trenčín, Beckov a Banu pri Piešťanoch". Staromaďari prevzali strážnu službu pri brode. Šintava sa stala hlavnou súčasťou obrannej línie. Knieža Gejza v 10. storočí porozmiesťoval staromaďarské kmeňové vojská na strategicky dôležité miesta. Opevnil aj Šintavu a jeho syn, uhorský kráľ Štefan I. Svätý v 11. storočí tu zriadil pohraničný komitát, t.j. druh kráľovskej župy. Na jej čele stáli komesi z radov veľmožov, ktorí hrad nevlastnili ale len spravovali. Aj v Kronike Slovenska z roku 1998 sa Šintava spomína v súvislosti s pohraničnými komitátmi, ktoré mali vojenské poslanie. Šintava bola jedným zo šiestich hradných komitátov.

História názvu Šintavy

Za dlhé stáročia existencie hradu a obce sa vyskytovali viaceré varianty ich názvu. Hoci prvá zmienka o hrade je z roku 1042, najstarším zachovaným názvom hradu je názov "Sempte", spomínaný v listine z roku 1074 popisujúcej trasu nemeckého cisára Henricha IV., ktorý v spore o uhorský trón podporil Šalamúna, syna uhorského kráľa Ondreja I., proti kniežatu Gejzovi, ktorý sídlil v Nitre.

Listina spomína: "Cumque venisset imperator ad flumen Wag, Solomon equitavit de Sempte super Nitram." (A keď cisár prišiel k rieke Váh, Šalamún prechádzal koňmo cez Šintavu pod Nitru.)

Ďalšia zmienka o šintavskom hrade je v listine z roku 1221 spomínajúcej "iobagiones castri Sumptey". V Laziovej mape Uhorska z roku 1556 (Wolfgang Lazius - lekár a historikograf kráľa Ferdinanda I.) je názov obce zachytený ako "Sempta" a "Schinta". V listinách zo 16. storočia, kde sa spomína šintavský komitát, sa môžeme stretnúť s názvom "Zemere comes de Simeff". Vojenský inžinier Johann Christoph Müller vo svojej mape Uhorska Mapa regni Hungariae z roku 1709 udáva názov "Schinta". Ďalej sa o názvoch môžeme dočítať v rôznych lexikónoch. Podľa najstaršieho z roku 1773 sa udáva názov "Sempthe" a "Sintawa". Na začiatku 19. storočia, v roku 1808, vznikla vynikajúca mapa so súpisom miestnych a iných názvov. Z tohto diela sa dozvedáme o verzách názvu: "Sempthe", "Schintau" a tiež aj "Szintawa". Ešte v roku 1915 sa Šintava písala ako "Sempte" a "Sempthe".

O vzniku názvu Šintava existuje viaceré verzie. Jedna z nich, ktorú publikoval pracovník Jazykovedného ústavu SAV pán Ondruš, vychádza zo staroslovanského slova "chetati", z ktorého po zmäkčení hlások vzniklo slovo "šetati" s významom chodiť, prechádzať. Postupným pridávaním ustných spoluhlások slovo menilo svoj tvar cez slovo "šentati", "šentava", až po dnešný názov "Šintava".

Prierez históriou Šintavského hradu a jeho majiteľov

Šintava patrí medzi najstaršie známe lokality na Slovensku spomínané v stredovekých kronikách a listinách. Za svoj význam vďačí svojej polohe umožňujúcej prechod cez rieku Váh. Váh bol v minulosti veľmi vodnatou riekou, ktorá vo svojom dolnom toku často meandrovala, čo sťažovalo prechod cez ňu. Je preto zrejmé, že miesto umožňujúce prebrodenie rieky pútalo pozornosť z hľadiska obchodného i vojenského. Svedčí o tom sídlisko z doby železnej, ako aj veľkomoravské hradisko, chrániace prechod cez Váh, základ neskoršieho stredovekého vodného hradu.

Niekedy pred rokom 1261 prestala byť Šintava sídlom hradného komitátu, ale hrad mal aj naďalej dôležité postavenie. V roku 1261 ho kráľ Belo IV. daroval do súkromných rúk a súkromný zostal až do roku 1326. V tomto roku ho kráľ Karol I. Róbert z Anjou získal od Abraháma, zvaného Rúfus, výmenou za Čelkís - Bernolákovo. Odvtedy bol hrad až do roku 1410 kráľovským majetkom spravovaným kráľovskými kastelánmi. Na hrade Šintava sa vystriedalo viaceró kastelánov. Jedným z nich bol aj slávny rytier Felicián Zach, ktorý sa pokúsil v roku 1330 z neznámych dôvodov vyvrážiť kráľovskú rodinu. Počas obeda napadol mečom kráľa, kráľovnú aj ich dvoch synov. Prítomní kráľovskí rytieri Feliciána na mieste zabilí a členov jeho rodiny popravili. V čase vlády kráľa Ľudovíta Veľkého hrad patril k hodnosti bratislavského župana. (1342-1382) V roku 1387, keď nastúpil na uhorský trón Žigmund Luxemburský (1387-1437), sa stal Šintavský hrad jeho obľúbeným sídlom. Tu zriadil aj svoj hlavný stan. Svedčia o tom viaceré listiny písané na tomto hrade. Na svoje vojenské výpravy potreboval peniaze, a tak v roku 1410 dal Žigmund hrad do zálohy Mosticovi z Poznane. V zálohovej listine bol uvedený zálohový majetok mesto Šintava, obce Sereď, Šoporňa, Šafa, Vozokany, Križovany, Vičkovce, Saliby, Mača, Abrahám, Sládkovičovo a Šúrovce. Okrem toho jej patrili mlyny, rybníky, majere a ďalšie príslušenstvo. Aj Mostic zálohoval, so súhlasom kráľa, Šintavu grófovi Jurajovi z Pezínka. V tomto čase, v roku 1423, kráľ Žigmund vyhlásil Šintavu za slobodné kráľovské mesto s viacerými výsadami, a to voliť richtára a obecnú radu, právo vydržiavať jarmoky, voľný výmer vína, právo skladu dreva a právo vyberať mýto, keďže už existoval drevený most. Mala aj povinnosť odvádzať brancov. Prispievala k obrane krajiny päťdesiatimi brancami. Šintavský hrad bol hlavnou základňou a zhrmazdiiskom kráľovských vojsk proti husitom, operujúcim na Slovensku. Boje z hradu riadil priamo kráľ Žigmund. Husiti po dlhej zúrivej bitke zvíťazili, no napriek víťazstvu sa stiahli na Moravu, pretože v boji padol ich veliteľ Veľek Koudelník. Rozhodujúca časť boja vošla do dejín ako Šintavská bitka (28. apríla 1430).

Popis Šintavského hradu z roku 1423

Z roku 1423 sa zachoval popis podoby Šintavského hradu. Bol obohaný dvoma ohradovými múrmi. Vnútorný hrad mal dve brány, východnú a západnú, čo zodpovedalo jeho funkcii strážcu dôležitého prechodu cez Váh. Mal tri veže, jednu dominantnú uprostred a po jednej nad každou bránou. Na hrade bola kaplnka svätej Margaréty. Tiež tu bola budova, kde sa piekol chlieb a studňa. Budovy vnútorného hradu z juhu tvorili veľké podpivničené miestnosti. Na severnej strane sa spomína palác, ktorý bol v tom čase opustený.

Majetkové spory o hrad

Na hrade Šintava a na celom panstve boli časté zmeny majiteľov ,ale aj mnohé majetkové spory. V roku 1430 dáva kráľ Žigmund celé panstvo do zálohy Štefanovi a Jurajovi z Rozgonyovcom, županom Bratislavskej, Nitrianskej a Komárňanskej župy. Zálohovanie panstva potvrdil aj kráľ Albert (Albrecht) Habsburský v roku 1438. V roku 1490 Ladislav Rozgony privítal na hrade uhorského kráľa Ladislava II. Rodina Rozgonyovcov panstvo držala najdlhšie, až do roku 1523.

Šintava v novoveku

V období novoveku patrila Šintava dvom najvýznamnejším uhorským šľachtickým rodom: Thurzovskému a Esterházyovskému. Roku 1523 daroval mladý uhorský kráľ Ľudovít II. Jagelovský rozsiahle šintavské a Čekliské panstvo Alexejovi Thurzovi, taverníkovi, vernému kráľovskému pokladníkovi, kremnickému komornému grófovi a dedičnému spišskému grófovi. Thurzovci boli jednou s najbohatších šľachtických rodín v Uhorsku, ktorá vlastnila aj Hlohovecké, Bojnické, Trenčianske a Tematínske panstvo, ale aj rozsiahle majetky na Spiši. V donačnej listine sa medzi obcami šintavského panstva nachádzajúce sa v bratislavských stolicí vymenúvajú: Sereď s Mýtom, Abrahám, Vičkovce s Mýtom, Veľký Šúr, Valtov Šúr, Várov Šúr, Horné Saliby, Vozokany, Veľká Mača, Križovany, Matúškovo a Čierny Brod. Na území nitrianskej stolicy to boli Šintava, Šoporňa, Pata, Pusté Sady, Palovce, Nové Sady a Červeník. V darovacej listine sú uvedené aj mestiečka Čeklís a Senec, spolu s dedinami Mierovo. Majiteľ hradu a rozsiahleho panstva Šintavy Alexej Thurzo v ňom zriadil správu feudálneho domínia.

Turecké nájazdy

V čase vlády Ľudovíta II. Jagelovského Európa bola sústavne ohrozovaná tureckými vojskami. Porážkou kresťanských vojsk vedených Ľudovítom II. pri Moháči v roku 1526 sa Turkom otvorila cesta do Uhorska. Turci prejdúc Dunaj plienili západné Slovensko a v septembri 1530 sa dostali až k Šintavskému hradu, ktorý však nedobýli, ale na jeho okolí vyrabovali a vypálili mnohé dediny. Kronika obce píše, že keď sa Alexej Thurzo po odchode Turkov šiel pozrieť na svoj majetok, našiel všetko spustošené. Obce boli vyrabované a vypálené. Ľudia boli odvečení do otroctva (asi 15 000). Po cestách ležali stovky zabíjajúcich detí. Tie, ktoré ešte javili známky života, dal odviezť na dvoch vozoch do Šintavy, aby im zachránil životy. Po smrti Alexeja Thurzo v roku 1543 dedili majetky manželka Magdaléna a dcéry Anna a Alžbeta so želaním, aby si Anna vzala za manžela Andreja Báthoryho ml., čo sa v roku 1543 stalo. A tak krátko po jeho smrti sa stal majiteľom hradu a panstva jeho zať, župan, kráľovský sudca a hlavný kapitán kráľovských vojsk Andrej Báthory, ktorý prebudoval hrad na pohodlné panské sídlo. Potom čo ovdovel, musel hrad opustiť (1563), pretože ho súdnu cestou získala mladšia Thurzova dcéra Alžbeta s manželom Ungnadom. Ovdovela Alžbeta sa po treťi raz vydala za grófa Júliusa zo Salmu a Neuburgu. Sobášil ich Peter Bornemisza. Salmovci boli rakúski grófi a spojahlívi prívrženci Habsburgovcov. V druhej polovici 16. storočia vlastnili takmer všetky hrady na území dnešného západného Slovenska.

Prebudovanie hradu na vojenskú pevnosť Júliusom Salmom

Tak sa aj Šintavský hrad koncom 50-tich rokov 16. storočia dostal do rúk grófa Júliusa Salmu. Salmovci sa zaslúžili o prebudovanie hradu na vojenskú pevnosť, tzv. vojenské prezídiu. V 16. storočí a na začiatku 17. storočia zasiahla reformácia takmer celé Slovensko, čo neobišlo ani Šintavu. Aj Július Salm bol podporovateľom šíriaceho sa protestantizmu.

Prvá knihtačiareň na Slovensku Petra Bornemisza

Z tohto obdobia je známy protestantský kazateľ, spisovateľ a knihtačiar Peter Bornemisz. Pod ochranou Júliusa Salmu zriadil na Šintavskom hrade (1573) knihtačiareň, prvú na Slovensku, v ktorej sa vytlačilo významné dielo Postila a ďalšie jeho práce a kázne. V roku 1759 bol Bornemisz nútený zo Šintavy odísť. Prešiel aj s tlačiarňou na Plavecký hrad.

Po smrti manželky Alžbety Salmovej (1590) vznikli spory o dedičstvo s Thurzovcami. Anna, dcéra Júliusa zo Salmu ostala na Šintavskom hrade. V roku 1596 zomrela bez potomkov. Spory o majetky Anny Salmovej Lichtensteinovej vyhral Stanislav Thurzo.

Prebudovanie hradu na dobre opevnenú pevnosť Stanislavom Thurzom

Na prelome rokov 1595-1596 sa ujal vlastníctva šintavského panstva. Mladý, sotva 20-ročný Stanislav (1576-1625), sa najviac zaslúžil o prebudovanie hradu na modernú a dobre opevnenú pevnosť, ktorú Turci v rokoch 1598-1601 niekoľkokrát napadli, no nikdy nedobýli. Okrem stáleho tureckého nebezpečenstva boli v tom čase aj náboženské roztržky medzi protestantmi a katolíkmi. Stanislav Thurzo bol popredným predstaviteľom protestantskej šľachty. Na túto vieru nútil prejsť aj poddaný ľud podľa hesla: "Čie je panstvo, toho je aj náboženstvo." Tak sa Šintava stala protestantskou.

Šintavská bosorka Anna Rosina

Anna Rosina narodila sa v roku 1583 barónovi Jánovi Lifthiusovi zo Sedmohradska a jej matka Anna Nauhausová pochádzala z Kopčian na Záhorí. Dostala prívlastok „šintavská bosorka“. Krásne zvodná no zároveň krutá, panovačná a samolúba. Porodila 4 deti: Stanislava, Adama, Michala a Evu Pograníovú. Mala záľubu v mučení a preto ju jej manžel Stanislav Thurzo niekoľko rokov

internoval pre jej krutosť. V časoch keď sa vrátila z podzemného žalára, kde ju väznili spolu s Alžbetou Bátoriovou v Čachticiach (ktorá ju v časoch pokánia varovala pred tragickými dôsledkami) všetko jej odpustil a znova bola na čas slobodná. Ďalej bola väznená na Tematíne a v Prešporskej väznici. Osudnou sa jej stala noc keď ju gróf Peter Fábry priviedol na Tematín. Vyzradil Thurzovi, že sa zaplietla so Štefanom Pálfiom, svojim milencom z Červeného Kameňa, ktorý v tú noc zmizol bez stopy. Šepkalo sa, že bola pobeľhica a mala mnoho milencov. V deň odchodu jej manžela (pracovne do Viedne) ho zradil jeho vlastný pisár Vincent, ktorý jej pomohol utiecť. Ešte v tú noc sa im podarilo doraziť do Šintavy, kde po predložení falošného listu kde okrem iného stálo, že povoľuje svojej manželke Anne slobodný pobyt na vodnom hrade. Stanislav Thurzo zomrel v máji 1625 ako 47-ročný záhadnou smrťou, o ktorú sa mala postarať jeho manželka, ktorá vraj bola dobrou travičkou. No v zápisoch sa uvádza, že zomrel počas liečenia v piešťanských kúpeľoch. Toho roku sa grófka vydala za Juraja Pograníovho, ktorý zomrel v roku 1629. Po jeho smrti šliapala po ľudských i Božích zákonoch. Nedokázala udržať na uzde svoje zvrátené vášne, ktoré driemali počas rokov internácie na Tematíne a zase sa prebudili sadistické sklony - v plnej sile a tak sa vrátila do Šintavy. V tom čase bola neobmedzenou zemeľpánkou Šintavy, Serede, Hlohovca, Pustých Sadov a priľahlých panstiev. Nemučila a nezabíjala len ženy ale i mužov. Nestrelala odpor a poddaný sa triasil od strachu pred ňou i pred jej poslušovačmi. Bola opatrná - obeť dávala tajne pochovať alebo dávala príkaz drábovi aby rozhlásil, že obeť zomrel na týfus. Napriek tomu rada chodila do vysokej spoločnosti. Zúčastňovala sa rušného spoločenského života, bával a veselíc. Navštevovala príbuzných po nebohom manželovi. Kým jej obeť boli obyčajní poddaní - nemalo to nijaké následky. No posledná obeť - zemiarka Magdaléna Szolosiová jej slúžka mala sfachtickú krv. Preto palatín Mikuláš Esterházy 29. 6. 1637 nariadil vyšetrovanie zločinov a výpovedi približne 80 svedkov a boli jej dokázané viaceré násilnosti a vraždy 12 - tich ľudí. Odsúdili ju na stratu hlavy i majetkov. Poprava sa však neuskutočnila, pretože 27. 3. 1638 dostala milosť od panovníka Ferdinanda III. Keď dosiahol plnoletosť najstarší z jej troch synov Adam - spolu s bratom Michalom hospodárili značne extenzívne. Adam zdedil okrem majetkov (Šintava, Hlohovec, Tematín, Bojnice, Spiš a Richnava) aj tituly: žúpana spišského, grófa spišského a kráľovského panovníka. Po smrti Zuzany Erdozy, vdovy po Kristófovi Thurzovi - začali obaja bratia spory, ktoré musel riešiť sám palatín Mikuláš Esterházy. Šintava a Tematín spolu s majetkami zostali Adamovi Thurzovi. Rôzne ďalšie dohody neplatili dlho, pretože v roku 1635 zomrel Adam a o rok neskôr aj Michal. Obaja bez potomkov. Nimi vlastne vymrel Thurzovský rod a Šintavu zaberá opäť kráľovská komora. Anna Rosina dožila svoj život v izolácii na Šintavskom hrade pod kuratelou Mikuláša Esterházyho. Zomrela v zabudnutí v roku 1643.

Zdroj: knihy Andreja Štávnického

1604 - stavovské povstanie (Štefan Bočkay)

V tom čase sa dramaticky vyvíjali aj celokrajinské udalosti. Na jar 1604 vypuklo stavovské povstanie vedené Štefanom Bočkayom. Povstanie dosahovalo rýchle úspechy. Keď Bočkay privola na pomoc Turkov, zakrátko obsadil takmer celé Slovensko. Aj Šintava sa v dôsledku svojej polohy stala dejiskom tohto povstania (1605). Stanislav Thurzo, aby predišiel krviprelievaniu, sa vzdal a otvoril brány hradu jeho vojsku i napriek tomu, že hrad bol mocne opevnený.

1618 - stavovské povstanie (Gabriel Bethlen)

O niekoľko rokov prepuklo ďalšie stavovské povstanie uhorskej šľachty (1618) vedené Gabrielom Bethlenom. Pomerne ľahko sa mu podarilo zmocniť Šintavy (1619). Aj Stanislava Thurzu jeho protestantská orientácia (1620) priviedla dočasne do tábora prívržencov protihabsburského odboja. Preto cisárske vojská, ktorým velil generál Bouquoy, vydrancovali Thurzovcom 38 dedín a mestiečiek. Aj samotný Šintavský hrad začali obliehať (1621) a posádku hradu ustavičnými útokmi a ostreľovaním prinútili vzdať sa. Po obsadení hradu, Bouquoy tiahol na Nové Zámky. Tu ho však stihla smrť a jeho vojsko ustúpilo z dobytých území. Bethlenovci získali Šintavu späť a na hrade zotvárali až do uzavretia mieru v Mikulove. Po uzavretí mieru sa Stanislav Thurzo pripojil na stranu cisára, prestúpil na katolícku vieru, za čo ho panovník na znak dôvery vymenoval za uhorského palatína. Po opustení Šintavského hradu Bethlenovými vojskami sa Thurzovi vrátili naspäť na hrad. V súpise hradu z roku 1622 sa spomínajú štyri bašty, jedna vonkajšia bašta, stará veža, vnútorný hrad, ďalšie stavby a veľké množstvo zbraní. Stanislav Thurzo zomrel 25.4.1625.

Koniec Thurzovcov v Šintave

Po jeho smrti prevzala správu panstva jeho manželka Anna Rosina a po dovŕšení plnoletosti syn Adam. Spolu s bratom Michalom však hospodárili zle. V roku 1635 zomrel Adam a v roku 1636 aj Michal bez zanechania potomkov. Nimi vymrel Thurzovský rod, ktorý vlastnil Šintavský hrad a jeho majetky nepretržite od roku 1523.

Začiatok rodu Esterházyovcov

Šintavské domínium ako súčasť Thurzovských majetkov, ktorých hodnota sa odhadovala na 2 000 000 zlatých, pripadlo Kráľovskej komore, keď 30. augusta 1636 kráľ Ferdinand III. nariadil Jurajovi Berényimu, kapitánovi Šintavského hradu, aby urychlene odovzdal hrady Šintava a Tematín so všetkými príslušenstvami. Viaceré rodiny, hlavne palatín Mikuláš Esterházy, predostreli svoje nároky na Thurzovské dedičstvo.

Mikuláš Esterházy - zveladenie Šintavského panstva

Šintavský hrad i panstvo prešli do rúk Mikuláša Esterházyho, rodáka z Galanty. Hrad mu bol odovzdaný do držby dňa 20. apríla 1639 Michalom Majtényim, radcom Bratislavskej kráľovskej komory. Avšak majetkový celok de jure dostal privilegiom kráľa Ferdinanda III. až v roku 1642. Mikuláš Esterházy sa za 250 000 flórenov stal pánom hradu, mestiečiek Šintava, Sereď, Senec, Čeklis (Bernolákov), Nové Mesto (Ujváros), ďalej dedín Vičkovce, Šoporňa, Veľký Šúr, Valtov Šúr, Matuškovce, Krížovany, Abrahám, Veľká Mača, Pata, Čierna Voda, Horné Saliby, Tomášikovo, Vozokany, Jahodná, Čierny Brod, Trstice, Veľké Sady, Malý Šúr, Majcichov, Palovce, Pusté Sady, Šók (časť Selic), Jatov, Čepeň, Poľný Kesov, Candida. Pri preberaní Šintavy Esterházyovcami bol vykonaný súpis vojenskej výstroje hradu, z ktorého vyplýva, že hrad bol veľmi dobre vybavený. V roku 1639 sa Mikuláš Esterházy pustil do opravy Šintavského hradu. Veľký dôraz kládol na rýchlu opravu hradebného paláca a kaplnky, lebo čoskoro opustil svoje zadunajské sídlo Frakno (Forchtenstein) a s rodinou i dvorom sa presťahoval do Šintavy. Priestory hradu sa po jeho oprave stali dôstojným sídlom palatína a jeho rodiny. Odtiaľ riadil záležitosti krajiny a tu prijímal návštevy krajinských hodnostárov. Z roku 1640 je zaujímavá informácia, že na príkaz pána hradu boli na hradej veži nainštalované hodiny, čo v tom období bolo veľkou zvláštnosťou.

Hrad po smrti Mikuláša Esterházyho, neúspešné Turecké nájazdy (1652, 1663)

Palatín Mikuláš Esterházy bol v Uhorsku dôležitou postavou. Mal hodnosť tajného radcu panovníka Ferdinanda III., tiež hodnosť krajinského sudcu. V roku 1645 Mikuláš Esterházy zomrel. Dedičom Šintavy sa stal vtedy 10-ročný Pavol, budúci vysoký kráľovský hodnostár a knieža. Hrad spravoval Ladislav Esterházy, Mikulášov brat a chlapcov tútor. Lúpežné vpády Turkov sa však stále opakovali. V roku 1652 na panstve nielenže vydrancovali zásoby potravín, ale došlo aj k veľkým stratám na životoch. V bitke pri Veľkých Vozokanoch prišiel o život 7. členovia esterházyovského rodu, medzi nimi aj Ladislav. Po tejto rodinnej katastrofe sa dedičstva ujal Pavol, ktorý hrad postupne prebudoval z vojenskej pevnosti na luxusnú barokovú zameľpánsku rezidenciu. Aj začiatkom 60-tych rokov mala Šintava problémy s Turkami. V roku 1663 Turci dobyli Nové Zámky, Levice, Nitru, Hlohovec a dostali sa až po breh Váhu pri Šintavskom hrade, kde asi 500 vojakov pod vedením bavorského kapitána Mikuláša statočne bránili hrad až do krutej zimy, kedy sa Turci ďalších pokusov o jeho dobytie vzdali a Šintavu nikdy nedobýli. V tom čase bola na hrade cisárska posádka, ktorá tam zotvárala až do začiatku 18. storočia. Rodné meno odvážneho bojovníka Mikuláša sa však nezachovalo. Po dovŕšení plnoletosti najmladšieho Mikulášovho syna Františka v roku 1660 došlo k delbe majetku. Podľa nej získal František okrem šintavského panstva aj majetky: Pápa, Ugot, Devcevár a Gesztes (dnešného Madarsko).

Stavovské povstania, hrad hlavným stanom Rákociho vojsk

Šintavský hrad bol svedkom ešte mnohých vojenských udalostí, ako bolo stavovské povstanie vedené Imrichom Tökölym (1683) a stavovské povstanie Františka Rákociho (1703). Po prehratej bitke pri Trnave v roku 1704 sa na hrad stiahol Rákoci s povstalcami pod vedením Mikuláša Berčényiho (hlavný komisár Horného Uhorska), ktorý si z neho spravil hlavný stan a držal Šintavu vo svojich rukách ešte 3 roky. V roku 1707 Rákociho vojsko zničilo vrchnú časť veže a zvyšok hradu vyhorel. Po porážke povstania sa Šintava v roku 1711 stáva majetkom Jozefa Esterházyho, ktorý svoje sídlo opäť prestaval a hrad zostal majetkom Esterházyovcov až do polovice 19. storočia.

Matej Bell o hrade - 1742

V roku 1742 je hrad spomínaný v knihe Mateja Bella Noticia Hungariae novae historico-geographica (Historicko-geografické vedomosti o novom Uhorsku), podľa ktorej bolo jeho opevnenie v ruinách, ale vnútri hradu bolo pohodlné a elegantne prestavané pre pobyt miestodržiteľa. Taktiež v tomto diele podčiarkuje význam kolového mosta, ktorý preklenuje rieku Váh.

František Esterházy - detailnejší popis hradu, stavba kaštieľa a barokovej záhrady

V roku 1748 Jozef Esterházy zomrel a správu majetkov prevzal brat František, uhorský kancelár, ktorý hrad prestaval na barokový kaštieľ a založil barokovú záhradu. Ešte pred smrťou v roku 1758 majetok rozdelil svojim synom. Šintavské panstvo a Čeklis dostal syn František (1715-1785), ktorý bol od roku 1766 uhorským kancelárom a od roku 1783 chorvátskym bábom. V tomto roku dal vyhotoviť inventár šintavského panstva. Konštatuje sa tu, že hrad - kaštieľ mal pre potreby šľachtickej rodiny 11 izieb, kompletnú kuchyňu s príručnými komorami a domácu hradnú kaplnku svätej Margity. Tiež sa tu spomína panský pivovar s bytom pivovarníka, panský košíkár, ako aj jedno väzenie pri bráne. Druhé väzenie je v zlom stave a vstupuje sa doňho z priestranstva veže, ďalej byt žalárnik, byt vinohradníka, pivnica, maštale, sýpky ale aj ľadová jama. Posledný popis hradu je od cestovateľa baróna Aloja Mednyanského z roku 1844. Píše: "Nad zámkom obkoleseným záhradami a prispôbeným požiadavkám novšieho vkusu čnie dovyšoka široká štvoruhlastá veža z mohutných kvádrov ako jediný zvyšok pevnosti. Táto veža, najznamenitejšia stavba hradu, by robila svojou česť staviteľskému umeniu Rimanan. Okolo nej vyrastali ostatné budovy".

Rozdelenie šintavského panstva

Po smrti Františka Esterházyho ml. (1815) došlo v roku 1817 k rozdeleniu šintavského panstva, z ktorého sa vytvorili tri samostatné celky. Sereďské panstvo získal Karol Esterházy, ktorý začal s pokusným pestovaním nových plodín, ako ďatelina, kukurica, zemiaky, tabak a cukrová repa. No svojou ľahostajnosťou a nekompetentnými zásahmi do hospodárenia svoje panstvo postupne zadžil. Majetok získali veriteľia a nakoniec sa majiteľkou veľkostatku sa stala Angelica knázná Alssase d'Hennin. Poslednými majiteľmi boli Henrich a Klára Ohrensteinovci.

V roku 1823 sa zrútila posledná časť veže. V súčasnosti stojí už len chátrajúci kaštieľ v Seredi. Váh zmenil svoje koryto oddeľujúce Sereď od Šintavy, čím sa hrad dostal na pravú stranu rieky. Teda nie je záležitosťou politických zmien, ale prírodných zmien. V miestach hradu bol vykonaný v r. 1984-1992 archeologický výskum. S výsledkami výskumu je možné sa oboznámiť v Mestskom múzeu v Seredi.